

ΓΝΩΜΗ

Σπύρος Πρωτοψάλτης

Οι δεξιότητες του μέλλοντος

Πολλοί αναφέρονται σε αυτό που ονομάζεται 4η Βιομηχανική Επανάσταση σε χρόνο μελλοντικό και αόριστο. Ωστόσο, η 4η Βιομηχανική Επανάσταση είναι ήδη εδώ, εισάγοντας νέες και έντονες προκλήσεις. Έννοιες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η επιστήμη των δεδομένων (big data), οι μηχανές αυτο-εκμάθησης (self-learning machines), η επιστήμη των δικτύων, σε συνδυασμό με άλλες ραγδαίες τεχνολογικές, περιβαλλοντικές ή δημογραφικές εξελίξεις διαγράφουν ένα μέλλον για τις αγορές εργασίας τελείως διαφορετικό από αυτό που είχαμε συνηθίσει.

Μέχρι τώρα, γνωρίζαμε ότι ένα από τα πιο ισχυρά όπλα για επαγγελματική επιτυχία ήταν η απόκτηση γνώσεων μέσα από τη συκέντρωση τίτλων σπουδών. Όμως, σε αυτή τη νέα εποχή αυτό δεν επαρκεί. Σήμερα, σταδιακά συντελείται μια δραματική αλλαγή μοντέλου καθώς η ζήτηση εργασίας έχει μετατοπίσει πλέον το κέντρο βάρους από τις γνώσεις στις δεξιότητες. Αυτές αφορούν τόσο τις ήπιες, συμπεριφορικές δυνατότητες (soft skills) όσο και τις τεχνικές γνώσεις και ικανότητες (hard skills). Σε αυτή τη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται και οι ψηφιακές δεξιότητες, που έχουν αναδειχθεί ως ένα από τα σημαντικότερα ζητούμενα για τους εργοδότες. Ο διαχρονικά αυξανόμενος ρυθμός ζήτησης ειδικοτήτων που σχετίζονται με τους τομείς της πληροφορικής και των δικτύων αποτελεί έναν δείκτη για την κατεύθυνση της αγοράς εργασίας.

Δεν αποτελεί έκπληξη λοιπόν ότι στην πρόσφατη Ετήσια Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης ο ρόλος της τεχνητής νοημοσύνης στη διάγνωση και πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και στην αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων αποτέλεσε κεντρικό θέμα συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων. Δείγμα του καλπάζοντος ρυθμού αλλαγής στις αγορές εργασίας είναι

ότι τα περισσότερα από τα επαγγέλματα που διέθεταν την υψηλότερη ζήτηση παγκοσμίως το 2010 ήταν επαγγέλματα που δεν υπήρχαν καθόλου το 2003. Εκτιμάται ότι 65% των επαγγελματιών που θα έχουν ζήτηση παγκοσμίως για την «Generation Z» είναι επαγγέλματα που είτε δεν υπάρχουν ακόμη είτε μόλις δημιουργούνται. Ερευνες δείχνουν ότι οι εργασιακοί ρόλοι που απαιτούν προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες έχουν συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση. Στον τομέα της βιομηχανικής παραγωγής η αύξηση αυτή φτάνει παγκοσμίως στο 45%.

Πέρα από την ανάγκη απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων, που είναι προφανής και αναγνωρίζεται πλέον ευρέως από το σύνολο των κοινωνικών εταίρων – καθώς η χώρα μας διαθέτει από τα χαμηλότερα ποσοστά ψηφιακής ενσωμάτωσης στην Ευ-

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων αναδεικνύονται πλέον σε κρίσιμους παράγοντες επαγγελματικής ανέλιξης

ρώπη –, διαφαίνεται επίσης ως αναγκαία η ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όπως η προσαρμοστικότητα, η πρωτοβουλία, η επίλυση προβλημάτων, η ομαδικότητα και η ενσυναίσθηση. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων, εκείνα για τα οποία κάποτε η αγορά εργασίας δεν είχε καν αναπτύξει μεθόδους ανίχνευσής τους, αναδεικνύονται πλέον σε κρίσιμους παράγοντες επαγγελματικής ανέλιξης.

Ο ιδρυτής και πρόεδρος του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, Klaus Schwab, στο βιβλίο του «*Η Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση*» αναφέρει ότι οι αλλαγές που προκαλεί αυτή η επανάσταση είναι τόσο βαθιές, ώστε πιστεύει πως δεν έχει προϋπάρξει τέτοια στιγμή της ανθρωπότητας, που να εμπειρεύει συσσώρευση τόσων υποσχέσεων και τόσων κινδύνων. Είναι η πρώτη φορά που θα ζήσουμε σε έναν κόσμο στον οποίο συγχωνεύονται το φυσικό, το ψηφιακό και το βιολογικό περιβάλλον.

Στο κοντινό μέλλον, παγιωμένες αντιλήψεις πρόκειται να ανατραπούν. Κανείς δεν θα προσδοκά να παραμείνει στην ίδια θέση εργασίας ή στον ίδιο εργοδότη για 20, 30 ή 40 χρόνια. Η ρουτίνα θα δώσει τη θέση της στην αυτοματοποίηση, όπως άλλωστε συμβαίνει ήδη στις περισσότερες γραμμές παραγωγής εργοστασίων. Η συνεχώς μεταβαλλόμενη εργασιακή πραγματικότητα θα απαιτεί ευελιξία, διαρκή αναβάθμιση, βελτίωση και επικαιροποίηση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Όσα επαγγέλματα απαιτούν κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, διαπραγματευτική ικανότητα, συναισθηματική νοημοσύνη, γνωστική-αναλυτική ευελιξία και ικανότητα λήψης αποφάσεων, είναι σίγουρο ότι θα γνωρίσουν εκθετική άνοδο. Οι δεξιότητες του μέλλοντος θα είναι εκείνες που μια μηχανή δεν θα μπορεί να επιτελέσει.

Για την αγορά εργασίας της χώρας μας, που δοκιμάζεται αφενός από τη διαρροή υψηλά εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού ιδίως σε νεότερες ηλικιακές ομάδες και αφετέρου από υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, οι προκλήσεις και οι προοπτικές της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης είναι μεγάλες. Στον ΟΑΕΔ έχουμε θέσει ως στόχο να συμβάλουμε στο χτίσιμο μιας κοινωνίας όπου όλοι θα αισθάνονται και θα είναι αποδοκίμοι, να ενθαρρύνουμε και να εμπνέουμε τους ανθρώπους να εξελίσσονται και να προωθήσουμε τη σύζευξη της προνοίας και της ζήτησης εργασίας μέσα από την αντιστοίχιση των δεξιοτήτων. Τα προγράμματα απασχόλησης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης οφείλουν να εστιάσουν ακριβώς σε έναν εξαιρετικά κρίσιμο παράγοντα για όλη την κοινωνία: δηλαδή, τη συνεχή βελτίωση γνώσεων, προσόντων και δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου.

Εταιρείες που θεωρούνται παγκόσμιοι «παίκτες» της οικονομίας, δημοσιεύουν αποτελέσματα μελετών που αναδεικνύουν τον κεντρικό ρόλο της επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης, εντός και εκτός της επιχείρησης. Η λεγόμενη διά βίου μάθηση, ως μια συνεχιζόμενη διαδικασία και ειδικά σε ό,τι αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, αποτελεί ενδοχρηστικό τη μόνη λύση για τις ραγδαία μεταβαλλόμενες ανάγκες των αγορών εργασίας. Αυτό όμως πρέπει να εξειδικευθεί σε απόλυτη συνάρτηση με το αντικείμενο της εργασίας μας, αλλά και να αποτελέσει συστατικό της προσωπικότητας και του χαρακτήρα μας. Διότι μόνο αυτό θα εξασφαλίσει την καινοτομία, την πρωτοπορία και την αριστεία.

Ο κ. Σπύρος Πρωτοψάλτης είναι διοικητής του ΟΑΕΔ.